

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16726/2024
03.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Наташа Перишић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, са седиштем у Београду, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6422/23 од 10.01.2024. године, у седници одржаној 03.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6422/23 од 10.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6422/23 од 10.01.2024. године, преиначена је пресуда Основног суда у Ваљеву П 2063/22 од 26.09.2023. године, у усвајајућем делу, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев да се утврди да се тужени неосновано обогатио за 844.219,11 динара, тако што је од тужиоца 13 година и 13 дана, односно у периоду од 30.11.2006. године до 06.12.2019. године, неосновано наплаћивао доприносе за ПИО и да се обавезе тужени да тужиоцу на име стеченог без основа исплати 844.219,11 динара са законском затезном каматом од 26.09.2023. године, као дана пресуђења до исплате и обрачунату законску затезну камату на дан подношења тужбе 03.10.2022. године у износу од од 790.385,17 динара, преиначено решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати 18.871,10 динара и обавезан тужилац да туженом на име трошкова другостепеног поступка исплати 75.484,38 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....10/2023, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем туженог од 03.04.1997. године тужилац је пензионисан и утврђено му је право на старосну пензију почев од 16.12.1996. године, уз урачунат стаж осигурања од 35 година, 1 месец и 27 дана. Тужилац је након пензионисања наставио да ради као адвокат, плаћајући доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. Решењем туженог од 13.03.2020. године измењено је претходно решење, с обзиром да је тужилац престао да обавља адвокатску делатност, а решењем истог органа од 17.08.2020. године утврђено је да се овим решењем мења решење од 13.03.2020. године, те да се тужиоцу одређује нови износ старосне пензије од 01.02.2020. године - 35.301,63 динара. У изреци решења тужиоцу је утврђен стаж за одређивање новог износа пензије од 22 године 10 месеци и 16 дана, у ком периоду је тужилац након пензионисања уплаћивао допринос за ПИО, с тим што је у образложењу решења наведено да се за обрачун ове пензије узима стаж од 9 година 10 месеци и 3 дана, с обзиром да се стаж осигурања може обрачунати највише до 45 година пензијског стажа. Као укупан остварени стаж утврђен је стаж од 58 година и 13 дана, а као укупан стаж за обрачун овог износа пензије стаж од 9 година и 10 месеци и 3 дана.

Тужилац се 28.02.2022. године обратио туженом са захтевом да му се за 13 година и 13 дана уплаћеног доприноса врати износ новца који је за тај период туженом уплатио, имајући у виду да му исти није обрачунат приликом обрачуна новог износа пензије, који допринос је он након истека стажа од 45 година морао да уплаћује како би могао да обавља своју професионалну делатност. Тужени је 28.03.2022. године захтев тужиоца за повраћај доприноса упутио на надлежност Пореској управи, Одељење за пореско рачуноводство, Филијала Ваљево, који је 20.05.2022. године оценио да је обавеза по основу пореза и доприноса за обављање самосталних делатности за период од 01.07.1983. године до 14.07.2019. године, као и од 26.08.2019. године до 12.12.2019. године правилно утврђена на основу правноснажних решења и да тужилац нема исказаних преплата на рачунима доприноса за ПИО. Тужилац се након достављања обавештења Пореске управе Ваљево обраћао туженом истичући да Пореска управа не одређује колика је висина доприноса за ПИО, већ да само спроводи онако како је утврђено од стране ПИО Фонда, те да је ПИО Фонд био дужан да Пореску управу обавести о престанку обавезе плаћања доприноса, чиме његов захтев није повраћај неке преплате за доприносе, већ повраћај неосновано одређеног и наплаћеног износа доприноса. Према налазу и мишљењу судског вештака постоје подаци о опоменама које су достављене пореском обвезнику, као и репрограми којима је обвезник плаћао порезе и доприносе који се јављају у периоду од 2012 - 2019. године, те да репрограм представља одобрење Пореске управе да се дуг може плаћати на утврђене рате без блокаде рачуна. За период од 30.11.2006. године до 12.12.2019. године, односно када је требало да престане обавеза тужиоца за плаћање доприноса за ПИО тужилац је туженој на име доприноса уплатио 844.219,11 динара, а у погледу

законске затезне камате дат је налаз у две варијанте: са каматом до дана подношења тужбе 03.10.2022. године, за који период је утврђен износ од 797.385,17 динара и са каматом до 30.06.2023. године као дана вештачења, за који период је утврђен износ од 880.322,59 динара.

На овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је применио материјално право из одредби Закона о пензијском и инвалидском осигурању и оценио да је тужбени захтев основан, јер је тужени тужиоцу након истека 45 година стажа осигурања издавао решења за плаћање, прихватао и обрачунавао исплате, омогућавао репрограм дуга и упућивао опомене, односно потраживао и прихватао уплате без правног основа.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и правилно тужбени захтев одбио као неоснован. Према датим разлозима, тужилац је као осигураник самосталних делатности након навршених 45 година стажа, још 13 година и 13 дана вршио уплате доприноса за ПИО на основу коначног и правноснажног управног акта чију правилност није оспоравао у управном поступку, нити је водио управни спор, па му се у судском поступку у спору за враћање стеченог без основа не може пружити судска заштита.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ бр. 34/2003...46/2019), прописано је да осигураници самосталних делатности јесу лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења (члан 12. став 1. тачка 1.); својство осигураника стиче се даном почетка, а престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова (члан 14. став 1.); право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује се после престанка осигурања. Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 12. став 1. тачка 1. овог Закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права за старосну пензију (члан 82а став 1. и 4.).

Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“ бр. 84/2004..95/2018) је прописано да доприносима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, пензијског и инвалидског осигурања (члан 2. став 1. тачка 1.); доприноси, у смислу овог закона су доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање (члан 3. став 1. тачка 1. подтачка 1.); изрази који се користе у овом закону имају следеће значење и то: обвезник доприноса је осигураник и послодавац или исплатилац прихода, на чији терет се плаћа допринос; предузетник је осигураник-физичко лице које обавља самосталну привредну, професионалну или другу делатност у складу са законом по основу које плаћа порез на доходак грађана на приходе од самосталне делатности (члан 6. став 1. тачка 1. и 14.); обвезници доприноса за пензијско и инвалидско осигурање су осигураници, у складу са законом који уређује систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања и то: предузетници (члан 7. став 1. тачка 6.); одређена је основица доприноса за предузетнике који у складу са законом који уређује порез на доходак грађана порез плаћају на стварни приход (члан 22.); за

предузетнике који порез плаћају на паушално утврђени приход, самосталне уметнике који остварују приход од уметничке делатности, свештенике, верске службенике и пољопривреднике, изузев лица из члана 65б овог Закона, обавезу доприноса утврђује решењем Пореска управа (члан 58.); доприноси за предузетнике из члана 58. овог Закона плаћају се у року који је законом којим уређује порез на доходак грађана утврђен као рок за плаћање пореза по том основу (члан 60.); обвезници доприноса не могу бити ослобођени обавезе обрачунавања и плаћања доприноса (члан 64. у вези са чланом 7. тачка 6.).

Према наведеним законским одредбама тужилац је, иако је пензионер, осигураник самосталне делатности који у складу са законом обавља самосталну (адвокатску) делатност, па је због тога и обвезник доприноса за обавезно социјално осигурање од тренутка уписа у именик адвоката до брисања из истог. У складу са одредбом члана 12. став 1. тачка 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању осигураници који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних преузетника, право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију, што значи да остваривање права на старосну пензију, као у случају тужиоца, не значи истовремено и престанак осигурања, јер је тужилац и након стицања права на старосну пензију наставио да се бави адвокатуром.

Из наведених разлога, погрешно је позивање тужиоца у ревизији да је навршио 45 година стажа и да сходно одредби члана 68. Закона о пензијском и инвалидском осигурању више није у обавези да плаћа доприносе за ПИО. Поред тога тужилац није доказао да су решења на основу којих је вршио уплату доприноса у одговарајућем управном поступку поништена или измењена, нити да је пред надлежним органом и судом покренуо и водио поступак за оспоравање ових решења, следом чега и по оцени Врховног суда нема ни неоснованог обогаћења из члана 210. Закона о облигационим односима на страни туженог који је извршио наплату доприноса.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић